

Z cizích revuí.

BELLONA, ročník XIII, díl XXXIX, sešit 1—3.

Plk. gšt. Rowecki: Zimní válka a zimní cvičení skupin všech zbraní.

1. Po stránce klimatické udává autor — na základě povětrnostních statistik — zajímavý obraz zimy v Polsce; zima trvá až 130 dní povšechně od prosince až do března

(v to); při střední teplotě max. -8°C (leden) se setkáváme s mrazy -36°C ; (někdy i více než -40°C); sníh dosahuje někdy výšky 108 cm (únor); nejkratší den zaznamenan 8 hod. (v lednu).

2. Po povšechné charakteristice bojů r. 1914—15 a r. 1920 přechází autor k vojenské charakteristice vojenských operací s hlediska: a) taktického, b) technického a výstrojního (výzbrojního), c) zásobovacího, d) zdravotnického a e) operačního.

Zásadně rozeznává plk. gšt. Rowecki zimu málo zasněženou (do 40 cm vrstvy sněhu), která nevstiskne vojenským akcím význačný ráz zimní války, a zimu zasněženou (vyšší vrstvy sněhu), jež nutno zvlášť hodnotit (co je též předmětem studia).

3. Zvláštnosti taktické „zasněžené“ zimy:

a) Pěchota upoutána na komunikace; rychlost ruchu mimo komunikace $1\frac{1}{2}$ —2 km, na lyžích 6—10 km (podle terénu); kulometry dopravovat na sánkách.

b) Jezdeckta lze užiti jen s největšími obtížemi, a to zpravidla jen jako pěchoty.

c) Dělostřelectvo — není-li dopravováno na saních — spotřebuje jednak 12—18 koní na jedno dělo, jednak až 1 rotu pěchoty k umožnění pohybu; obtíže v maskování, spojení, pozorování; nutnost lyžařských styčných oddílů a pozorovatelů; obtíže obsluhy děl za mrazu.

d) Letectvo — obtíže vyplývající z vlivu nízké teploty na chod motoru a práci letců za letu; krátké dni a těžké možnosti pozorování za mlhavého počasí; nutnost opatřit letouny sánkovým podvozkem.

e) Obrněná auta, tanky — omezená působnost, závisící na síle sněhové vrstvy a na její únosnosti (tvrdosti).

f) Bojové plyny za zimy mají po většině trvalejší účinek (plyny houževnaté).

g) Pochody ne delší než 6—7 hodin a většinou v noci; žádné odpočinky, jen oddechy 5—3minutové; když odpočinky, jen v osadách.

h) Průzkum — jedině na lyžích (velmi účinný), s lyžaři vlečenými koněm (6—9) nebo koněm s jezdcem (4—7 lyžařů). Výživa průzkumných oddílů je ztížena (nutnost dodat hlavně masné pokrmy, sádlo, slaninu a p.), tvořiti zvláštní oddíly na lyžích doprovázené dělostřelectvem na saních.

i) Zajištění nemusí počítati s tak hojnými možnostmi překvapení jako v jiných ročních údobích.

j) Čelní útoky často nezbytné, ale velmi obtížné; proto vždy hledati obchvat (po bočné komunikaci), byť i jej nebylo možno prováděti rychle; lyžařské oddíly nabývají zvláštního významu; obrana značně usnadněna hojností pasivních prostorů; bude hlavně hájiti osady a zdroje výživy i tepla; rozdíl proti jiným údobím hlavně v úpravě terénu (sněhu) k obraně.

4. Technické a výstrojní zvláštnosti „zasněžené“ zimy.

Vodu v chladičích misit s olejem nebo s lihem (při -20°C nutno do chladičů dáti 50% lihu); při -30°C mrznou všechna mazadla; obuv natřiti sádlem; teplé prádlo k normálnímu oděvu; pláště široce přesahující dvojité prsa vojáková (ruský plášť); čepice s náušními klapkami; pobřišní pásy; teplé rukavice; záušnice; lyže; sánky pro kulometry a děla; sánky na dopravu střeliva, zdravotnického a ženijního materiálu. Protože koně nemůže býti při vyšší sněhové vrstvě než 40 cm užito, nutno jej nahraditi psy nebo motorickými saněmi. Maskovací pláště a plátna sněhové bílá pro vojny, kulometry i děla.

5. Zvláštnosti zásobování „zasněžené“ zimy.

Bezpodmínečná pravidelnost v zásobování (voják nesmí míti nikdy hlad); hojnost omastku a cukru; teplá strava; průzkumné oddíly vydatné přídatky k stravě a zásobovati je „thermosy“; polní kuchyně na saních.

6. Zdravotnické zvláštnosti „zasněžené“ zimy.

Opatření proti oznožení a omrznutí; nejrychlejší evakuaci chránit raněné a nemocné před omrznutím za transportu; teplé sběrný raněných; označení raněných ve sněhu; zdravotnické hlídky na lyžích, doprava raněných na saních.

7. Operační zvláštnosti „zasněžené“ zimy.

Autor charakterizuje vliv na operativní vedení boje krátkostí dní, zamrznutím vodních překážek a těžkými atmosférickými podmínkami.

Krátké dny způsobí nutnost častého využití noci a překvapení dávají možnost opřít se na zdar operací o „náhodu a risiko“, neboť neúspěchy lze vždy za dlouhých nocí likvidovat bez velkých ztrát.

Zamrzlé vodní toky, bažiny, močály usnadňují provádění operace i v normálně strategicky pasivních prostorech, jejichž přehrada nebyla protivníkem provedena.

Těžké atmosférické podmínky zpomalují povšechně průtah všech operací jak s hlediska boje, tak i jeho materiálního zajištění; meteorologická služba nabývá největšího významu.

8. Své teoretické úvahy zakončuje autor úvahami o přípravách na válku v zimě, provedených doposud v sovětské armádě (nejdokonalejší), v armádě finské, německé, francouzské a polské, a to jednak v předpisech, jednak ve výcviku jednotek v míru.

Brig. gen. dr. Josef Zajac: Zásada „volnosti jednání“ velitele jako základní zásada taktiky.

Operační učlenění s hlediska volnosti jednání projednává autor po stránce: a) bojového učlenění, b) přerušování bojových akcí, c) obrany.

K a) „Volnost jednání“ nezávisí jen na množství záloh, nýbrž také na úmyslu a operativních možnostech jejich využití, na př. velitel, který útočí nebo má uhládit jistou čáru v terénu, nemá zajištěnu „volnost jednání“ když — na újmy velikých záloh — nevybavil své první sledy dostatečnými silami k splnění daného úkolu; proti tomu svědčí o nepatrné volnosti jednání, když se velitel zbavuje záloh za účelem zajištění nebo boje o hloubku prostoru (boj na zdrženou) nebo v prospěch směrů, jež nejsou jeho hlavním úsilím.

Které jednotky jsou „nasazeny do boje“ — tedy mimo dosah velitelské vůle?

Autor správně tvrdí, že „nasazenými“ (nebo „vydanými, angažovanými“) jednotkami možno nazvat jen ty, které bojují v hlavním úsilí — všechny ostatní mohou být — a musí — kdykoli v prospěch hlavního úsilí (a provedení úkolu) soustředěny a frontě odnímány (uveden příklad nasazení 42. divise 9. franc. armády nad Marnou maršálem Fochem v prospěch hlavního útoku 9. armády a koncepce maršála Pilsudského v soustředění sil nad Wieprzem r. 1920).

Nutno „zajišťovací“ jednotky považovati za „nasazené do boje“? Nikoliv! Zajištění je v nejužším vztahu s volností jednání; vyjadřuje ji konkrétně přijatou formou činnosti a nařízenou dobou i terénem zajištění; velitel musí považovat tyto oddíly za nenásazené a podléhající jeho vůli, aby jich mohl kdykoli využít v prospěch hlavního úsilí podle zásad hospodárního užití sil (řízení přibližovacího postupu a zahajovacích bojů velitelem vyšší jednotky — podle zásad Napoleonových).

K b. Příčinou přerušování bojových akcí je buď jistá vrozená bojácnost a nerozhodnost, buď nedokonalost lidského rozumu posoudit vždy správně bojem vzniklé situace v nevědomosti o činnosti protivníkově. Vyjádřeno „volnosti jednání“ nastane přerušování bojových akcí vždy, když velitel pocítí ztrátu volnosti jednání. Ať způsoby přerušování jsou jakékoliv (zastávky, přechodná obrana, odpoutání, boj na zdrženou), nutno se vyvarovati toho, aby boj byl přerušen v dobu, kdy protivník má stále ještě subjektivní neb objektivní pocit volnosti jednání. Časové rozpětí přerušování bojových akcí bude taktéž záviset na době, za níž velitel ztracenou volnost jednání opět získá (činiteli konkrétními je síla protivníka a k jejímu zdolání potřebné přeskupení

jednotek v jistém terénu, jehož volba je více nebo méně omezena). Aplikaci těchto zásad bojuje autor proti předem nařízeným zastávkám na přechodných cílech, jestliže si od nich velitel vyšší jednotky neslibuje zvětšení volnosti jednání.

K c). Obrana je důkazem omezené volnosti jednání prostředkem k jejímu zvětšení.

Připoutáním obrany na „odpor na místě“ neztrácí velitel volnost jednání jen tehdy, když disponuje dostatečně silnou hlavní palební překradou, která mu umožňuje akci silnými zálohami v jakémkoli směru. Poněvadž za světové války péče o hlavní palebnou překradu pohltila téměř všechny zálohy, zůstala volnost jednání na dlouhou dobu zničena a fronty se ustálily po několik let ve válku posícní. Tento poznatek vede pak k přijetí doktriny „pružné“ obrany, kde volnost jednání získána zálohami, ovšem ztrátou terénu.

Gen. býv. ruské armády Simanskij: Morálně politický obraz rudé armády.

Na základě velmi pečlivě citovaných pramenů sovětských podává nám autor zajímavé obrázky výsledku politicko-komunistické výchovy v ruské armádě.

1. Většina vojinů presenčního počtu je selského původu; stojí na stanovisku dokončené revoluce agrární (rozdělené půdy býv. velkostatků), ale jsou odpůrci revoluce proletářské, dělnictvem propagované. Politická nauka v kasárnách, šířená politickými emisary, nevzdělanými, papouškujícími doslova vše to, co jim v nejmenších podrobnostech nařízeno (každá vlastní odchylka myšlenková se trestá smrtí — zrada revoluce) vychovává — po většině nesrozumitelnými výklady — vojny k pokrytectví; po propuštění do civilního života stávají se opět sedláky nerevolucionáři jako před nastoupením do presenční služby. Surová kázeň — v naprostém rozporu s hlásanou volností — nezmění nic na tom, že ruský voják v event. válce může bolševickému vedení způsobit největší zklamání. Celé politicko-komunistické smýšlení rudé armády je velkolepou budovou bez základu, jež se může kdykoli zhroutit. Každý — i političtí emisari — jinak mluví k „soudruhům“ a jinak mezi sebou rovnými a dobře známými.

2. Selský živel v armádě — 85% kontingentu — nechápe nutnost boje za rozšíření komunismu po světě a brzy pocítí, že se kolektivním hospodářstvím stává otrokem státu tak, jako byl dříve otrokem velkostatkářů. Vojni nabyví v presenční službě hodnoty politických předáků a učitelů, horlí veřejně pro kolektivismus, ale své majetky a majetky svých příbuzných mu neodevzdávají. Nařízení sovětské vlády, že každý vojin-sedlák, propuštěný z presenční služby, musí svůj majetek kolektivovat, vzbudilo takovou bouři nevole, že r. 1930 jen jeho zrušením zabránila SSSR. revoluci v armádě.

3. Kasárny rudé armády jsou neplodnější školou komunismu. Podle statistických dat je počet komunistů opouštějících presenční službu čtyřnásobný proti počtu nastoupících komunistů-nováčků. Tento zdánlivě příznivý výsledek politické výchovy nutno však ocenit po stránce všeobecného „pokrytectví“: příslušenství ke komunistické straně poskytuje nesčetné výhody a je podrobeno přísným politickým zkouškám; je velmi mnoho „uchazečů“, ačkoliv „komunista“ na vojně podléhá dvojmu kárnému právu, t. j. vojenskému (velitel) a politickému (komisař); neobyčejně vyšší inteligence sedláků, kupců a drobných měšťanských rodin má v zápětí, že komunistická strana je dnes složena z 75% komunistů-prospěchářů (inteligentních, ukázněných, ale v podstatě politicky nespolehlivých, avšak neukázněných, méně inteligentních), tedy opět budova „postavená na písku“.

4. Velitelský sbor rudé armády (složený původně z 53% carských důstojníků) je rozdělen na velitele samostatné (bez politického spoluvelitele), ve-

litele komunisty a velitele nekomunisty (oba s politickým spoluvelitelem). Existence dvojí hierarchie (vojenské a politické), časté politické „očisty“ soukromého života velitelů (a jich příbuzenstva) otrávil ve velitelském sboru každé vojenské i revoluční nadšení, podkopaly vojenskou kázeň i velitelskou autoritu (vojensky podřízený je často politickým představeným) a podporují opět vznik i trvání pokřivenosti jak v armádě, tak i ve veřejném životě ruském.

5. „Soumrak“ revoluce se projevuje v kázni rudé armády, která v poslední době přijímá na sebe formy nejsurovějších výplodů carských metod, a to zejména ve styku mezi příslušníky velitelského sboru. Veteráni revoluce po většině odsunutí, menší část tyje nedotknutelně na nejvyšších místech v glorirole carských generálů; carská výchova k „pozlátkové tradici“ se jeví v obrazech a dějinách pluků tak, jako dříve u útvarů gardy býv. ruské armády; spílání podřízeným a snaha o „drill“ v pořadových cvičeních, lpění na pozdravu na ulici, prohlížení stejnokroje — vše se „vrací“ v mnohonásobně horším vydání, poněvadž jeho vykonavatelé jsou samolibí lidé bez potřebné inteligence. (Autor doprovází tyto úkazy příklady obdobných chorobných zjevů z carské armády.)

Tato snaha o kázeň nepřispívá však nikterak k hodnotě rudé armády jako celku, když jednak předpisy zakazují každý podobný zákrok představených (tomu tak nebylo v carské armádě), jednak političtí komisaři a vyšší velitelé podřývají autoritu velitelů demagogickým pochlebováním vojínům a zesměšňováním (i pranýřováním) jejich přímých vojenských velitelů.

6. V kasárnách žádné armády nebyla tak zničena individualita jedince jako v rudé armádě; po stránce revoluční je „shnilá“ a blíží se svým morálně politickým založením spíše armádě „měšťácké“ než „dělnicko-revoluční“. Nikdo z jejich příslušníků nevidí nutnost býti mučedníkem ve válce na prospěch nebo proti dogmatům revoluce.

Jest ukázněná — bez vědomí, je politicky vyškolená — bez nadšení, provádí bolševický kult a rítus, ale nemá náboženství. Z ostatních článků tohoto dílu sluší zvlášť upozorniti ještě na tyto:

a) Studie voj. železničtví ve světové válce a ve válce polsko-ruské (1918—1920) — plk. gšt. Szychowski a mjr. gšt. Ehrlich — pokračování, pojednávající o voj. železničtví ve Francii a Rusku.

b) Činnost úderného praporu pěchoty por. Maczka v rámci 1. jez. divise polské (srpen 1920) od kpt. Piatkowského.

c) Plk. franc. armády A. Grasset: Zničení 3. franc. koloniální divise (22/2 1914 u Rossignol-Vincent) s bohatým historickým materiálem (výňatek z knihy plk. Grasseta „La Guerre en Action“).

d) Plk. gšt. Grobicki: Dobytí Brestu Litevského v únoru 1919 a jeho přede hry na Podlesí. Kus historie polsko-ruské války, doložené četnými rozkazy různých velitelů.

e) Mjr. gšt. Banach a Marecki: Pracovní metoda přednosty 2. odděl. štábu v poli. Velmi zdařilá aplikační studie.

Z přehledu různých všeobecně-vojenských otázek je velmi zajímavý popis bolševické propagandy za polsko-ruské války 1920 (recenze ruské knihy Suslowovy).

Za největší neúspěch bolševické propagandy v Polsku považuje Suslov to, že polští komunisté „oficiálně“ neuznávali boj o samostatnost Polska a tím nezískali stoupence mezi obyvatelstvem většinou národnostně uvědomělým, zejména selského původu.

„Politická“ činnost (rozvratná v polské armádě) byla řízena jednak politickým oddílem velitelství fronty (skup. armád), — 1000 osob; pol. odd. armád každé po 484 pracovníků, pol. odd. každé z divisi 108 pracovníků; pol. odd. pluků pěchoty, jež nebyly

přesně stanoveny. Následuje podrobné vyličení rozkladné (na straně polské) a organizační (na straně ruské) činnosti jednotlivých oddílů. Zajímavé je pro obraz hodnoty polského obyvatelstva, že se z území obsazeného rudou armádou podařilo získati jen 1% obyvatelstva pro myšlenku bolševismu. Studie skýtá zajímavé poznatky, s jakou podvrtnou činností musí počítat národ, bojující s armádou sovětského Ruska.

BELLONA, ročník XIV, díl XL, sešit 1—3.

Mjr. gšt. Przybylski: Boj o Těšínské Slezsko v lednu 1919.

Celkem objektivní vyličení událostí od 23. ledna do 25. února 1919; autorovi se podařilo velmi dobře vystihnout chaoticko-revoluční prostředí, v němž oba bratrské národy nenašly vhodného porozumění pro svoje životní zájmy. Dohodoví činitelé, delegovaní u obou proti sobě operujících armád, jednají každý v zájmu toho, jímž byl jednostranně informován, způsobují osudná nedorozumění, která jen zveličují protivy, místo aby je vyrovnaly. Autor chápe snahu ČSR. ovládnouti košicko-bohumínskou dráhu svým územím; proti etnografickému nároku Polska na Slezsko (69% polského obyvatelstva) staví nároky ČSR., opírající se o historickou příslušnost Slezska k zemím koruny české. Nápor převahy ozbrojených sil českých (česko-franc. divise Philippe) proti slabým jednotkám polské armády, zaměstnané valnými silami v boji o ukrajinskou část Haliče (Lwów), neskytá sám o sobě vojensky významných událostí; podání autorovo je objektivní.

Kpt. gšt. Władysław Słomiński: Otázka zkrácení vojenské presenční služby.

Autor dochází k závěru, že lze zkrátit presenční službu v pěchotě nejvýše na 15 měsíců, v jezdecku na 18 měsíců, v dělostřelectvu a službách 15 měsíců, kdežto letectvo, ženijní a spojovací vojsko vyžaduje nutně dvouleté presenční služby. Co do nástupu do presenční služby dochází autor k obdobné organizaci jako v belgické armádě.

Plk. gšt. Rola-Arciszewski: Posiční válka.

V své filosoficko-strategické studii bojuje autor proti panické obavě všech států před hrůzou „posiční války“, hledaje důvody jejího dlouhého trvání v neporozumění vojevůdců získat skutečnou „převahu“ nad protivníkem a porazit rozhodným manévrem jeho „posice“. Vhodně přirovnává „strategii posiční války“ r. 1914—1918 ke Clausewitzově báje o „dvou lvech, kteří se tak dlouho žrali, až na zápolišti zůstaly jen dva ohony“.

Jako jediný strategický manévr v posiční válce uznává pplk. Arciszewski operaci maršála Focha r. 1918, který drobnými, souladně a plánovitě vedenými údery strávil všechny zálohy protivníka, aniž tím zmenšil svou údernou sílu soustředěných záloh, takže 11. listopadu proti 193 francouzským úderným divisím mohli Němci postavit jen 17 divisí v záloze (z toho jen 2 odpočinuté).

Všechny ostatní strategické plány vojevůdců na západní frontě měly na starosti jen a jen „převahu materiálu“ a „ničit materiálem“, neničily však nikdy živou sílu protivníka, jemůž ponechávaly vždy volnost jednání.

Mjr. dr. Wawlaw Lipiński: Provádění osvětové výchovy ve vojsku.

Velmi zajímavé pojednání o způsobu, jak prakticky nejdokonaleji povznést úroveň vojáka po stránce morální (poslušnost, smysl pro povinnost, pojem vojenské cti, důvěra v představené a tradice k plukovnímu praporu nebo standartě) a státotvorné.

Kpt. Jozef Augustowski: Automobilní vojsko rakouské, německé a ruské za světové války.

Plk. gšt. Porczyński: Přechod přes Narew v červenci r. 1915.

Plk. gšt. Szychowski a mjr. gšt. Erlich: Studie voj. železničtví ve světové válce a válce polsko-ruské (1918—1920), pokračování.

Příště dále. Pplk. gšt. Polívka.